

Is There a Mitzvah of "Yishuv Eretz Yisrael" (Living in the Land of Israel)?

Sources: Bar Ilan Responsa Project; DBS; Otzar Hachochma; Chabad.org

I Biblical Sources

Bamidbar Ch. 33

(ג) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר:
 (נא) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן:
 (נב) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדֶּתֶם אֶת כָּל מִשְׁפֵּיתֶם וְאֶת כָּל צִלְמֵי
 מִסְכֹּתֶם תִּאבְדוּ וְאֶת כָּל בְּמוֹתֶם תִּשְׁמִידוּ:
 (נג) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וּיְשַׁבְתֶּם בָּהּ כִּי לָכֵם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרֵשֶׁת אֶתָּה:

50. The Lord spoke to Moses in the plains of Moab by the Jordan at Jericho, saying: 51. Speak to the children of Israel and say to them: When you cross the Jordan into the land of Canaan, 52. You shall drive out all the inhabitants of the land from before you, destroy all their temples, destroy their molten idols, and demolish their high places. **53. You shall clear out the Land and settle in it, for I have given you the Land to occupy it.**

How does the following Rashi understand the term "והורשתם" – and what is the link between this word and the subsequent words, "וישבתם בה"?

(נג) והורשתם את הארץ - והורשתם אותה מיושביה ואז וישבתם בה תוכלו להתקיים בה ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה:

Rashi in English

And you shall clear out the Land You shall vacate it of its inhabitants, and then you shall "settle in it." Only then will you be able to survive there, but if you do not do this, you will be unable to survive there.

Now see the Ramban's commentary on Chumash:

והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה על דעתי זו מצות עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה' ואלו יעלה על דעתם ללכת ולכבוש ארץ שנער או ארץ אשור וזולתן ולהתישב שם, יעברו על מצות ה'

How does Ramban interpret the verse that Rashi grappled with?

Commentary of Ohr Hachayim

(נג) והורשתם את וגו' וישבתם וגו' רש"י ז"ל פירש שהמצוה היא והורשתם, אבל וישבתם היא הבטחה, ורמב"ן ז"ל פירש שהמצוה היא "וישבתם".

II Tannaitic, Talmudic, and Medieval Sources

Does the following source support Ramban or Rashi?

a) Midrash Sifri, Parshas Re'e 12:29

מעשה ברבי יהודה בן בתירה ור' מתיה בן חרש ור' חנניה בן אחי ר' יהושע ור' נתן שהיו יוצאין חוצה לארץ והגיעו לפלטיה וזכרו את ארץ ישראל וזקפו את עיניהם וזלגו דמעותיהן וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה :

Once, R. Yehuda Ben Beteira and R. Masya Ben Cheresh and R. Chanania (and others) were on their way outside of Israel. They arrived at (a place called Platia) and remembered the Land of Israel. They lifted up their eyes, which then started to tear, they tore their garments and recited this verse, "you should inherit it and dwell in it and be careful to perform (the mitzvos)." They said, "Living in the Land of Israel is equivalent to all of the other mitzvos of the Torah (combined)"

Does the following source support Ramban or Rashi?

b) Gemara Kesubos 110b

משנה הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין אחד האנשים ואחד הנשים

גמרא: תנו רבנן הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא בלא כתובה היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות כופין אותו לעלות ואם לאו יוציא ויתן כתובה...

What does the mishna (in light of the baraisa) rule in the case of a couple who are at odds with each other on whether or not to move to Israel?

Tosafos on location –

הוא אומר לעלות כו' - אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנת דרכים והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליהרר בהם ולעמוד עליהם

What is Tosafos' opinion regarding the above source – and why?

c) A Response to Tosafos' ruling

Responsum of Maharit, Rabbi Joseph ben Moses Trani, born in Safed in 1568, and died in Constantinople in 1639. He served as head of a yeshivah in Safed.

<p>And that which he said that several mitzvos that are dependent on the land (that cannot be fulfilled) and punishments (associated with living in the land) – that we would not be able to avoid transgressing – these are astounding words ! Someone who wants to acquire land in Eretz Yisrael can fulfill various positive commandments such as <i>Leket, Shichacha, and Pe'ah</i> etc and he could also be careful of prohibitions,...if these were R. Chaim's words, all the poskim would not have been silent ... I also saw in a responsum of the Maharam..who wrote: "therefore I have seen people who would like to distinguish between today and the times when the Temple stood" – I must clarify: there is no such halachic distinction,... from here you learn that the words of Rav Chaim are not from the camp of Tosafos.....</p>	<p>עמו וכן כתבו בשם הראב"ד ז"ל. ומה שאמר שיש כמה מצוות החלויות וכמה שיש שישן שאין לנו יכולת להזכר בהם דברי תיממה הם שמו שירצה לקנות לו קרקע בארץ ישראל יכול לקיים כל מ"ע כגון לקט שכחה ופאה וכיוצא בהם ומ"ל לית נמי חזר בהם ומי מעכב על ידו ועוד דכלאים וערלה איתכחו נמי בח"ל כדחנן בערלה הלכה והכלאים מד"ס. ואי איתניחו להני מילי דברי חיים לא הוה שחקי מינה כל הפוסקים ראשונים ואחרונים ז"ל ומלאחי חסדויות למחרי"ם סימן קצ"ט שכחזר בלשון הזה ועל כי ראיתי שיש בני אדם באים לחלק בין זמן הזה בין זמן הבית לר"ך אני לבאר דאין לחלק בזה דהא אמרינן בירושלמי בשלבי חסדויות וכי עד ג"ל דבריי דחסדויות זמן שישראל שריין על אדמתן והביא דירושלמי זמן הזה ואפי"כ כופין את האשכז לפלות ע"כ ומכאן אהב למד שדברי כ"ר חיים אינן מיסוד החו"ס כי מי לנו בקי בדברי החו"ס ממחרי"ם והרא"ש ז"ל ודאי את עיני שמלאחי חסדויות מרדכי בלשון הזה כתב רבינו חיים כהן בחסדויות דר"מ דימימם שהיה שלום אצל עכשיו שהדרכים משושזים אינו יכול לכופס דר"ל כמו חפץ להוליכה למקום גדודי חיה ולסמיים ואפילו אם יעמיד לה ערבים מנוף למנון ערביך ערצא לר"ך ע"כ כ"ר חיים חסדויות ז"ל לא באה אלא מטעם סכנת הדרכים ומ"ש בח"י דאין מנוח לדור בא"י כגכה תלמיד היא ולא דמכאן היא כלל:</p>
---	--

Has Maharit entirely dispensed with the view of Tosafos? Explain:

Rav Shlomo Zalman Auerbach (Minchas Shlomo) notes:

ומ"מ בזמננו דאפשר שפיר לשמור ולקיים שפיר חייבין לעלות גם לר"ח כהן...

Responsum of Rav Yonah Lansdofe ("Me'il Tzedaka")

Quoted by Pischei Teshuva in S. Aruch Even Ha'ezer Ch. 75 After quoting the sources, writes:

מצוה לעלות לארץ ישראל בזמן הזה, ולא כמו הרמב"ן הנ"ל. אך דברים אלו הכתובים אצלנו בתוספות, תלמיד טועה כתבם, כמבואר במהרי"ט בתשובה כ"ח והדין עמו, וכך כתב בנתיבות המשפט. ואם כן כל הזמנים שוים לקיים מצוה זו, וכן מבואר בכל הפוסקים ראשונים ואחרונים שכופים את האשה שתעלה עמו כפשט המשנה, ואם כן מוכח שלא סוברים כשיטת רבנו חיים כהן.

וגם מה שכתבו התוספות שם, דאין מצוה לעלות לארץ ישראל בזמננו בגלל סכנת הדרכים, ברור הדבר שאף בזמן שבית המקדש היה קיים כל שהיה בזה סכנה גלויה אין כופים את בן הזוג לעלות, וזה משתנה לפי הזמן. וכבר כתב המבי"ט ח"ב רי"ו הכלל בזה, כשכל הסוחרים אינם נמנעים מלנסוע בדרכים לארץ ישראל, יכולים לכוף את בן הזוג לעלות לארץ ישראל. ובענין שחששו בית הדין הנ"ל שיש חשש סכנה לקטנים זה אינו נכון... כי אין סכנה פרטית לקטנים יותר מלגדולים כי מצד סכנת טביעה, ושבי ולסטים, הרי קטן וגדול שוים, ואם מטורח הנענוע, הרי הקטנים בטבעם קלי התנועה, וכל הרבנים היושבים על איי הים כתבו, שעניניהם ראו בכל יום נוסעים דרך ים לקצוי ארץ עם ילדים רכים. ולכן נראה דאף אם יגזרו בית דין שבעירם שלא לנסוע מחמת הסכנה, רשאים לסמוך על אלה אשר עיניהם ראו ההיפך, והרי זה כהורו בית דין ששקעה חמה, והיא לפנינו, דאין זו הוראה.

Me'il Tzedaka, after he notes that the element of danger must be evaluated on a case by case basis, issues one condition:

אמנם כן צריך בתחלה תנאי אחד, שיהיה לו מקום מוכן להיות מצוי לו שם פרנסתו, בריות, דכל שאין לו שם פרנסה מוכנת, מעבירו על דעתו ועל דעת קונו ח"ו. והכלל בזה, אשרי הזוכה לכך ואינו נצרך לבריות ומתפרנס שם אפילו חיי צער ויעבוד ה', וכבר נהגו העם שאינם נוסעים עם בנים קטנים, והכל בשביל השגת הפרנסה שם, וחוב הוא לקטנים, וח"ו יש לחוש שיצאו לתרבות רעה, עד לא יחזק שכלם, לסבול חיי צער. ועכ"פ אלו הנוסעים שם וצריכים על ידי כך להתפרנס מן הצדקה, ואילו היו בחו"ל היו מתפרנסים ממעשני ידיהם, לא טוב עושים וכו' עכ"ל. והביאו פתחי תשובה אבהע"ז ע"ה

So, in other words, even according to Ramban, in whose opinion Yishuv Eretz Yisrael is a positive Torah commandment, the obligation only stands if:

Rambam, in his Sefer Hamitzvos, in which he enumerates and briefly explains all of the Torah's positive and negative commandments, does not list the mitzvah of Living in the Land of Israel as one of the Torah's positive commandments.

- Megillas Esther, a commentary on the Rambam's Sefer Hamitzvos, had this to say about the omission:

"It appears to me that the fact that Rambam excludes the commandment of settling the Land from the 613 Mitzvos, is due to the fact that this was a commandment only during the earlier generations of Moshe, Yehoshua and David. The Mitzvah remained intact until the exile. However, once Am Yisrael went into exile, this Mitzvah was indeed suspended until the coming of Mashiach. On the contrary, it would appear from the Talmud at the end of Massechet Ketubot that we are forbidden to return en masse to Eretz Yisrael until 'the end of days'. The fact that our Rabbis praised the idea of living in Israel was clearly referring to the times when the Temple was still standing, however, nowadays there is no such Mitzvah. This is also the opinion of Tosafos in Kesubos (10b)...."

But Here is Rambam in his epic work, The Mishna Torah, singing the praises of living in Eretz Yisrael, based on the last two pages of the Gemara in Kesubos: See especially Halacha 12 below:

<p>מדת חסידות שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כלייה למקום: י גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתנגלין על עפרה. וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו: יא אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין. שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון. אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא. וכן הקבור בה נתכפר לו. וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה. שנאמר וכפר אדמתו עמו. ובפורענות הוא אומר על אדמה טמאה תמות. ואינו דומה קולטתו [י] מחיים לקולטתו אחר מותו. ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים מתייהם לשם. צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק: יב לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל. שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד ע"ז. שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים</p>	<p>לגאח: י גדולי החכמים היו מנשקים וכו'. שלח כהונות ר' אבא מנשק כפי דעבו והוא מחומי א"י ר' חייא בר גמלא פיגודר בעפרה שלמה ואח עפרה יחוננו: יא אמרו חכמים וכו'. שם א"ר אלעזר כל הדך בה"י שרוי בלא עון וכו' וא"ר עין כל הקבור בה"י כאילו קבור תחת המזבח וכו': ואינו דומה וכו'. שם עולא נח נפשיה בחו"ל אהו אמרו ליה לר' אלעזר אמר אנה עולא על אדמה טמאה תמות אמרו לו ארונו בה אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתתו: יב לעולם ידור אדם וכו'. שם גרייטא כלשון רבינו: כשם</p>
--	---

Earlier, in Halacha #7, Rambam declares:

אחר כבוש כל ארץ ישראל האמורה בתורה: ו ומותר לשכון בכל העולם חוץ מארץ מצרים [י]. מן הים הגדול

From the omission of living in Israel in his Sefer Hamitzvos, Rambam implies:

From the unit of halachos above, especially Halacha 12, it seems that Rambam rules that

And yet, from this last source, it seems that Rambam holds:

III Contemporary Sources

Rav Moshe Feinstein, Iggeros Moshe Even Ezer I : 102

How does Rav Moshe reconcile the apparent contradictions in the Rambam? How does Rav Moshe's ruling make R. Chaim HaCohen's words more applicable?

ובדבר שאלתך אם יש מצוה עכשיו לדור בא"י כהרמב"ן או כהר"ח חיים בתוס' כתובות דף ק"י דאינה מצוה בזה"ז. הנה רוב הפוסקים סברי דהוא מצוה. אבל פשוט שאין זה בזה"ז מצוה חיובית שעל הגוף דא"כ היה ממילא נמצא שאסור לדור בחו"ל משום שעובר על עשה כמו מי שילבש בגד של ד' כנפות בלא ציצית שיש איסור ללבוש כדי שלא יעבור על עשה דציצית. ולא הוזכר איסור אלא על הדר בא"י שאסור לצאת ע"מ לשכון בחו"ל ברמב"ם פ"ה ממלכים ה"ט, וג"כ הא ודאי אינו איסור לאו ואם היה איסור גם לאנשי חו"ל הי"ל לרמב"ם לומר סתם אסור לשכון בחו"ל אא"כ חזק בא"י הרעב משמע דרק ליושבי א"י יש איסור שאסרו חכמים אבל מצד העשה אינה חיובית אלא כשדר שם מקיים מצוה. ובחדושי הארכתי הרבה בדברי ר"ח שבתוס' כתובות. וכיון שאינה מצוה חיובית יש ודאי להתחשב בהחשש של הר"ח בתוס' אם יוכל ליהזר במצות התלויות בארץ.

והנני הדו"ש ומברך אותך.

משה פיינשטיין

Responsum of Rav Zalman Nechemia Goldberg, in HaRav Dovid Falk – BiToraso Yehegeh

אמנם עיקר ענין זה שיש מצוות שאין אדם מצווה ומחוייב לקיים, אלא שאם קיים יש לו מצוה, יש לעיין היכן מצינו מצוות כאלו, הן אמת שיש מצוות שאין אדם חייב אלא כשמתקיים תנאי מסוים, כמו מצות מזוזה שאין אדם חייב אלא אם יש לו בית, והדר ברחוב או באהל או בבית שכור אינו מחוייב במצות מזוזה, אבל כל שיש לו בית, חייב ומצווה במזוזה, וכן בציצית שאינו חייב אלא אם יש לו בגד של כנפות, וכן הרבה מצוות כאלו, ולדעת הרמב"ם כך מצות שחיטה אם רוצה לאכול בשר מצוה עליו לשחוט, וכן מצות שילוח הקזן אם רוצה ליטול הביצים או האפרוחים מצוה לשלח האם, אבל שיהיה שאין חייב לקיים, אבל מקיים יש לו מצוה, לא מצאתי לכאורה.

אכן המצוה לאכול מצוה כל ימות הפסח לדעת הגר"א זהו מצוה שאין חיוב ורק מקיים מצוה אם מקיימה, אבל אין לי עוד דוגמא של מצוה כזו, ואף שבסוכות יכול אדם לאכול אבל כשאוכל חייב בסוכה, שם דומה המצוה תשבו כעין תדורו, וכשאוכל שהדרך לאכול בבית ממילא חייב באותו שעה בסוכה, אבל אם אינו אוכל אינו סותר את תדורו.